**2016D03160**

# INBRENG VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben enkele fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen over de brief van de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 4 december 2015 over de eerste inzichten inzake de Wet Eindtoetsing Primair Onderwijs (Kamerstuk 31 289, nr. 272).

De voorzitter van de commissie,
Wolbert

Adjunct-griffier van de commissie,
Boeve

## I Vragen en opmerkingen uit de fracties

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de Staatssecretaris over de eerste inzichten inzake de Wet Eindtoetsing Primair Onderwijs. De leden onderstrepen het belang van de eindtoets als (tweede) objectieve gegeven bij het bepalen van het niveau van leerlingen. Tijdens het debat over de eindtoets, gehouden op 20 januari 2016[1], zijn al veel vragen beantwoord en toezeggingen gedaan. Zo zal er in de evaluatie opnieuw worden gekeken naar het moment van afname van de eindtoets ten opzichte van het verkrijgen van het schooladvies. De leden hebben alsnog enkele vragen.
Volgens verschillende media is 14% van de vmbo-leerlingen functioneel analfabeet[2]. In hoeverre geeft de eindtoets, die immers ook op referentie-niveaus voor taal en rekenen toetst, inzicht in de ontwikkeling van deze ernstige situatie? Is de Staatssecretaris bereid om tijdens een volgend evaluatiemoment hier specifiek aandacht aan te besteden?
Tijdens het debat van 20 januari jongsleden over de eindtoets hebben deze leden een motie aangehouden die vroeg om te onderzoeken of problemen die ontstaan rond de scheiding van primair en voortgezet onderwijs op te lossen door het verder invlechten van beide systemen[3]. De leden ontvangen nu signalen dat men in het speciaal onderwijs juist de scheiding tussen het primair en voortgezet speciaal onderwijs wil versterken door deze wettelijk uit elkaar te halen. Dat is volgens deze leden een stap in de verkeerde richting. Kan de Staatssecretaris aangeven waarom men in het speciaal onderwijs deze scheiding gaat versterken en hoe zich dat verhoudt met het feit dat docenten uit het voortgezet onderwijs straks kunnen gaan lesgeven in het primair onderwijs, zo vragen de leden van deze fractie.

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief van de Staatssecretaris over de eerste inzichten met betrekking tot de Wet Eindtoetsing Primair Onderwijs. Geconstateerd wordt dat het percentage dubbelvoudige adviezen is afgenomen en dat er sprake is van een trend die al eerder is ingezet. De leden van deze fractie maken zich zorgen over deze ontwikkeling. Sommige leerlingen zijn er immers bij gebaat dat het selectiemoment voor een specifiek onderwijs-niveau wordt uitgesteld, zodat er meer tijd is voor deze leerlingen om hun talenten, mogelijkheden en interesses te verkennen. Brede brugklassen van twee of drie schooljaren maken dit in de praktijk mogelijk. Als scholen afspreken alleen gebruik te maken van enkelvoudige adviezen werkt dat mogelijk in het nadeel van de leerlingen die gebaat zijn bij een brede brugklas en/of later selectiemoment voor een specifiek onderwijsniveau. Is de Staatssecretaris bekend met onderzoek naar de effecten van de verschillende schooladviezen op de schoolloopbaan van leerlingen en kan hij de Kamer hierover informeren? Of is de Staatssecretaris bereid onderzoek hiernaar mee te nemen in de meerjarige evaluatie van de wet, zo vragen deze leden.
Alhoewel de wet- en regelgeving zich niet verzet tegen afspraken tussen basisscholen en scholen voor voortgezet onderwijs om alleen enkelvoudig te adviseren, onderschrijven deze leden de mening van de Staatssecretaris dat het een ongewenste ontwikkeling is dat scholen op voorhand afspreken dat meervoudige adviezen categorisch worden uitgesloten. Wat is er bij de Staatssecretaris bekend over de motieven van scholen om dergelijke afspraken te maken? Is de Staatssecretaris bereid om hiernaar nader onderzoek te laten doen? Wat is de Staatssecretaris van plan te

---

[1] Kamerstukdossier 31 289
[2] http://www.trouw.nl/tr/nl/4492/Nederland/article/detail/4229480/2016/01/21/Vak-Nederlands-is-aan-grondige-herziening-toe.dhtml
[3] Kamerstuk 31 289, nr. 280

gaan doen om het categorisch uitsluiten van meervoudige adviezen te stoppen en, bij voorkeur, te keren zodat er juist méér meervoudige adviezen worden gegeven? Is de Staatssecretaris bereid om de wet- en regeling aan te passen zodat wordt voorkomen dat scholen meervoudige adviezen categorisch kunnen uitsluiten? Hoe beoordeelt de Staatssecretaris het feit dat het voor leerlingen mogelijk is om zich met een vmbo-t/havo schooladvies aan te melden op een school voor havo/vwo? Zou het, met het oog op de doorgaande ontwikkeling van leerlingen, niet beter zijn dat leerlingen zich alleen op die school kunnen aanmelden waar zij op beide niveaus van het schooladvies onderwijs kunnen volgen? Vermeld wordt dat de berekening van het onderbouwrendement wordt gewijzigd om zo te voorkomen dat meervoudige adviezen een ongunstige uitwerking kunnen hebben op de berekening van het onderbouwrendement. Eerder werd bekend dat deze nieuwe wijze van berekenen vanaf juni 2016 zou worden toegepast. De leden willen weten of deze toezegging inmiddels in omgezet in beleid.

Wettelijk is vastgelegd dat de centrale eindtoets, naast het schooladvies, dient als tweede objectieve gegeven om onderadvisering vanuit het primair onderwijs te voorkomen. Wanneer het resultaat op de eindtoets hoger uitvalt dan het gegeven schooladvies dan zijn scholen verplicht om het uitgebrachte advies te heroverwegen. In 2015 kwam 23% van de leerlingen in aanmerking voor een heroverweging van het schooladvies omdat hun score op de eindtoets tenminste een halve schoolsoort hoger lag dan het schooladvies. Voor slechts één op de zes leerlingen geldt dat het schooladvies ook daadwerkelijk is aangepast. Dit gegeven roept bij deze leden uiteenlopende vragen op. Wat is er bij de Staatssecretaris bekend over de achtergrond van deze cijfers? Op welke gronden wordt door scholen besloten om het schooladvies wel of niet bij te stellen? Welke rol spelen ouders daarbij? In welke mate wordt er gebruik gemaakt van een procedure van bezwaar en beroep en wat is de achtergrond van de ouders die hiervan gebruik maken? Worden leerlingen en hun ouders hierbij op een gelijke manier behandeld ongeacht hun sociaaleconomische en/of sociaal-culturele achtergrond? Ouders die het niet eens zijn met de uitkomst van de heroverweging van het schooladvies kunnen conform de klachtenregeling een klacht indienen bij de klachtencommissie. Worden ouders in alle gevallen door de school gewezen op deze mogelijkheid? Is deze informatie inderdaad opgenomen in de schoolgids? Wat is er, bijvoorbeeld uit informatie van de onderwijsinspectie, bekend over de informatievoorziening aan ouders op dit punt? Als op basis van de heroverweging wordt besloten het schooladvies niet bij te stellen zijn scholen verplicht om dit te motiveren. Welke motivaties worden hiervoor door scholen aangedragen? Als over al het voorgaande geen nadere informatie bekend is, is de Staatssecretaris dan bereid om hiernaar op korte termijn onderzoek te laten doen en de Kamer nader te informeren over de uitkomsten hiervan? Deelt de Staatssecretaris de mening dat, in het geval van een heroverweging van het schooladvies, het niet alleen «verstandig» zou zijn dat er een gesprek plaatsvindt tussen de school, de ouders en de leerling, maar dat dit gesprek in onderhavige gevallen per definitie zou moeten plaatsvinden? Is de Staatssecretaris bereid de Kamer voorstellen te doen om dit ook wettelijk te borgen? Het resultaat op de eindtoets fungeert als een onafhankelijk tweede gegeven om onderadvisering van leerlingen door scholen te voorkomen. In die gevallen dat het schooladvies lager is dan het resultaat op de eindtoets dient daarom naar mening van de leden het uitgangspunt te zijn dat het schooladvies wordt herzien. Alleen in uitzonderlijke gevallen zouden scholen hiervan mogen afzien. Deelt de Staatssecretaris deze mening en is hij bereid om scholen hierover te informeren, de wetgeving op dit punt aan te scherpen en de onderwijsinspectie te vragen op de uitvoering hiervan toe te zien? De inspectie constateert dat scholen organisatorische problemen ervaren bij het herplaatsen van leerlingen na een bijgesteld basisschooladvies. De

leden zijn van mening dat de kansen van leerlingen nooit mogen worden belemmerd door organisatorische problemen binnen een schoolorganisatie. Hebben leerlingen hiervan nadelige gevolgen ondervonden? Hoe heeft het proces van herplaatsing eruit gezien in die regio's waarbij voor toelating tot scholen voor voortgezet onderwijs gebruik wordt gemaakt van loting? Op welke wijze kan Staatssecretaris scholen ondersteunen om organisatorische problemen in de toekomst te voorkomen, zo vragen de leden van deze fractie.

De leden van de fractie van de SP-fractie hebben kennisgenomen van de brief over de eerste inzichten in de Wet Eindtoetsing Primair Onderwijs. Zij hebben nog de volgende vragen.
Ten aanzien van de afname van eindtoets willen deze leden weten welke scholen géén eindtoets hebben afgenomen in 2015. De leden vragen of dit met name scholen zijn met een andere pedagogisch-didactische aanpak, zoals Jenaplan- of Daltonscholen. Wat is hiervan bekend bij de Staatssecretaris? Daarnaast willen de leden graag weten hoe deze scholen geadviseerd hebben ten opzichte van de scholen waar de Cito-toets wél afgenomen is. Zijn er wezenlijke verschillen tussen het aandeel vmbo-, havo- of vwo -adviezen? Zijn er ook cijfers bekend over het aantal heroverwogen schooladviezen bij deze scholen?
De leden merken op dat de gemiddelde score van de IEP Eindtoets beduidend hoger ligt dan die van de andere toetsen. De resultaten wijken een heel schooladvies af van de Route 8 -toets en een half schooladvies van de centrale eindtoets van cito. De leden vragen wat hiervan de oorzaak is. Acht de Staatssecretaris het wenselijk dat dergelijke grote verschillen optreden? Hoe hoog schat de Staatssecretaris het risico in dat scholen – al dan niet onder druk van ouders – gaan kiezen voor de toets waar gemiddeld de hoogste score uitkomt?
Ten aanzien van de hoogte van schooladviezen vragen de leden of de perverse prikkel die van het onderbouwrendement uitgaat wel helemaal is opgelost. Hoe kijkt de Staatssecretaris hier tegenaan? Scholen krijgen weliswaar geen minpunten meer als een leerling na de brugperiode instroomt op de lagere van de twee schoolsoorten bij een dubbeladvies, maar de leden achten het risico dat scholen leerlingen op een lager niveau plaatsen nog steeds groot vanwege de dreiging van de inspectie. Hoe staat de Staatssecretaris hier tegenover, vragen zij.
De leden vragen voorts om een precies cijferoverzicht, horende bij figuur 2[4], over de hoogte van de schooladviezen.
Ook vernemen de leden graag een verklaring voor het relatief lage aantal herzieningen van het schooladvies na de eindtoets. Op welke wijze zijn ouders bij de heroverwegingen van de school betrokken, zo willen de leden weten.
Met betrekking tot de naleving van wet- en regelgeving overgang primair naar voortgezet onderwijs 2015, vragen de leden waarom de Staatssecretaris niet op voorhand scholen helpt organisatorische problemen aan te pakken, zoals het herplaatsen van leerlingen. Wat is de visie van de Staatssecretaris op de aanpak van dit probleem, zo willen de leden weten. Welke maatregelen gaat de Staatssecretaris nemen?
De leden vragen tevens of de Staatssecretaris een verklaring heeft voor de tegenstrijdige berichten over verminderd contact tussen het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs.
Hoe gaat de Staatssecretaris het contact tussen de scholen – waar nauwelijks – contact is verbeteren? De leden vragen voorts hoe scholen zijn voorbereid op de grotere verantwoordelijkheid die zij nu dragen nu het schooladvies leidend is geworden.
Met betrekking tot de ontwikkeling van een adaptieve centrale eindtoets vragen deze leden of de conclusie dat in 2018 een substantieel aantal

[4] Figuur 2 «Hoogte schooladviezen» op pagina 4.

scholen in 2018 klaar is voor digitale toetsing wel klopt, dit omdat in het rapport van de College voor Toetsen en Examens in de bijlage[5] wordt aangegeven dat «een klassikale digitale afname ook in 2018 bij een groot aantal scholen nog niet tot de mogelijkheden behoort». Hoe interpreteert de Staatssecretaris deze passage? Is dat tegenstrijdig? Is het niet verstandig om áltijd een papieren toets achter de hand te hebben in het geval dat digitaal toetsen – om wat voor reden dan ook – niet mogelijk blijkt te zijn? Hoe staat de Staatssecretaris hier tegenover?
Ten aanzien van de quickscan van de inspectie «overgang PO-VO» vragen de leden hoe de Staatssecretaris van plan is knelpunten rond overadvisering aan te pakken, met name bij leerlingen die het beste tot hun recht komen op het praktijkonderwijs, maar een vmbo-basis advies hebben gekregen.

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de Staatssecretaris over de eerste inzichten over de Wet Eindtoetsing Primair Onderwijs. Deze leden hebben nog enkele vragen.
Tijdens het plenair debat over het gebruik van de Cito-toetsen door het voortgezet onderwijs d.d. 20 januari jl. hebben deze leden hun zorgen geuit over de afname van de meervoudige adviezen en gemengde brugklassen. Deze leden zijn tevreden dat de Staatssecretaris in dit debat heeft aangegeven de scholen hierover nog eens te informeren. Zij zijn benieuwd of er volgend schooljaar een kentering te zien is van deze, naar de mening van voornoemde leden, onwenselijke trend.
De leden vragen de Staatssecretaris of elke school in groep 7 een gesprek met de ouders moet voeren over de schoolsoort waar het kind naar de mening van de school het beste tot zijn/haar recht komt? Gebeurt dit ook bij alle scholen? Is de Staatssecretaris het met de leden eens dat het belangrijk is dat scholen al voor groep 8 een indicatie geven van waar het kind heen kan gaan? Dit ook om verkeerde verwachtingen vroegtijdig te adresseren? De leden zijn positief gestemd over de ontwikkelingen ten aanzien van de adaptieve toetsen. Kan de Staatssecretaris ook aangegeven of er binnen de nu toegestane alternatieve toetsen, ook toetsen met adaptieve elementen zijn? Zo ja, wat zijn de ervaringen daarmee tot nu toe? Kunt u ook aangeven wat de ervaringen met de alternatieve toetsen in het algemeen zijn, zo vragen deze leden.

[5] Naar een digitale adaptieve centrale eindtoets per 2018. Tussenrapportage ontwikkeling en implementatie, College voor Toetsen en Examens, 20 oktober 2015, bijlage bij Kamerstuk 31 289, nr, 272